TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. liepos 26 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prieglobsčio politika – Direktyva 2013/32/ES – 12, 14, 31 ir 46 straipsniai – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 47 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą – Skundas dėl sprendimo atmesti tarptautinės pagalbos prašymą – Galimybė teismui priimti sprendimą neišklausius prašytojo“

Byloje C-348/16

dėl *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Italija) 2016 m. birželio 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. birželio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Moussa Sacko

prieš

Commissione Territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Milano

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai A. Prechal (pranešėja), A. Rosas, C. Toader ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– M. Sacko, atstovaujamo advokato S. Santilli,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* L. D’Ascia,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pochet ir M. Jacobs,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos J. Vláčil ir M. Smolek,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas ir E. Armoët,

– Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. M. Tátrai, M. Z. Fehér ir G. Koós,

* Proceso kalba: italų.

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande ir C. Cattabriga,

susipažinęs su 2017 m. balandžio 6 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60) 12, 14, 31 ir 46 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Malio piliečio Moussa Sacko ginčą su *Commissione Territoriale per il riconoscimento della Protezione internazionale di Milano* (Milano teritorinė tarptautinės apsaugos suteikimo komisija, toliau – teritorinė komisija) dėl to, kad pastaroji atmetė jo tarptautinės apsaugos prašymą, kaip jis apibrėžtas Direktyvos 2013/32 2 straipsnio b punkte.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvoje 2013/32 nustatyta bendra tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo tvarka pagal 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9).

4 Direktyvos 2013/32 18 ir 20 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(18) tiek valstybės narės, tiek tarptautinės apsaugos prašytojai yra suinteresuoti, kad sprendimai dėl tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami kuo skubiau, nedarant poveikio tinkamo ir išsamaus nagrinėjimo atlikimui;

<…>

(20) griežtai apibrėžtais atvejais, kai tikėtina, kad prašymas neturi pagrindo arba kyla didelių nacionalinio saugumo arba viešosios tvarkos problemų, valstybės narės turėtų galėti paspartinti nagrinėjimo procedūrą, visų pirma nustatydamos trumpesnius, bet pagrįstus, terminus tam tikriems procesiniams veiksmams, nedarant poveikio tinkamam ir išsamiam nagrinėjimui ir prašytojo veiksmingai galimybei naudotis šio[je] direktyvoje numatytais pagrindiniais principais ir garantijomis;“

5 Šios direktyvos 2 straipsnis „Terminų apibrėžtys“ suformuluotas taip:

„Šioje direktyvoje:

<…>

c) prašytojas – tarptautinės apsaugos paprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nepriimtas galutinis sprendimas;

<…>

f) sprendžiančioji institucija – bet kokia pusiau teisminė arba administracinė institucija valstybėje narėje, atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą ir kompetentinga priimti pirmosios instancijos sprendimus tokiais atvejais;

<…>“

6 Minėtos direktyvos II skyriaus „Pagrindiniai principai ir garantijos“ 12 straipsnyje „Prašytojams numatytos garantijos“ nustatyta:

„1. Atsižvelgdamos į III skyriuje numatytas procedūras valstybės narės užtikrina, kad visi prašytojai galėtų naudotis šiomis garantijomis:

<…>

b) kai būtina, jiems suteikiamos vertimo žodžiu paslaugos pateikiant savo argumentus kompetentingoms institucijoms. Valstybės narės mano, kad būtina suteikti tas paslaugas bent tuomet, kai prašytojas turi dalyvauti pokalbyje, kaip nurodyta 14–17 ir 34 straipsniuose, ir tinkamas bendravimas negali būti užtikrintas nesuteikus tokių paslaugų. Tuo atveju ir kitais atvejais, kai kompetentingos institucijos kviečia prašytoją, už tas paslaugas sumokama iš valstybės lėšų;

c) neatimama galimybė jiems bendrauti su [Jungtinių Tautų vyriausiuoju pabėgėlių reikalų komisaru (JTVPK)] arba bet kokia kita organizacija, teikiančia teisinius patarimus prašytojams ar kitas konsultacijas pagal atitinkamos valstybės narės teisę;

d) pagal 23 straipsnio 1 dalį suteikiama galimybė jiems, ir, jei taikytina, jų patarėjams teisės klausimais ar kitiems patarėjams susipažinti su informacija, nurodyta 10 straipsnio 3 dalies b punkte, ir ekspertų pateikta informacija, nurodyta 10 straipsnio 3 dalies d punkte, jeigu sprendžiančioji institucija atsižvelgė į tą informaciją priimdama sprendimą dėl jų prašymo;

e) apie sprendžiančiosios institucijos sprendimą dėl jų prašymo jiems pranešama per pagrįstą laiką. Jeigu prašytojui teisiškai atstovauja patarėjas teisės klausimais arba kitas patarėjas, valstybė narė gali pasirinkti pranešti apie sprendimą pastarajam, o ne prašytojui;

<…>

2. Taikant V skyriuje numatytas procedūras, valstybės narės užtikrina, kad visiems prašytojams būtų užtikrintos garantijos, lygiavertės nurodytosioms 1 dalies b–e punktuose.“

7 Šios direktyvos 14 straipsnio „Asmeninis pokalbis“ 1 dalyje nustatyta:

„Prieš sprendžiančiajai institucijai priimant sprendimą, prašytojui suteikiama galimybė atvykti asmeninio pokalbio dėl tarptautinės apsaugos prašymo su asmeniu, pagal nacionalinę teisę kompetentingu vykdyti tokius pokalbius. Asmeninius pokalbius dėl tarptautinės apsaugos prašymo esmės vykdo sprendžiančiosios institucijos darbuotojai. Ši pastraipa nedaro poveikio 42 straipsnio 2 dalies b punktui.“

8 Direktyvos 2013/32 17 straipsnyje „Asmeninių pokalbių ataskaitos ir įrašai“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų parengta išsami ir faktinė kiekvieno asmeninio pokalbio ataskaita, kurioje būtų pateikiama visa esminė informacija, arba stenograma.

2. Valstybės narės gali numatyti asmeninio pokalbio garso arba garso ir vaizdo įrašą. Kai daromas toks įrašas, valstybės narės užtikrina, kad kartu su prašytojo byla būtų prieinamas jo įrašas arba stenograma.

<…>“

9 III skyrius „Pirmosios instancijos procedūros“ pradedamas 31 straipsniu „Nagrinėjimo procedūra“; jame numatyta:

„1. Valstybės narės svarsto tarptautinės apsaugos prašymus nagrinėjimo procedūros metu pagal II skyriaus pagrindinius principus ir garantijas.

2. Valstybės narės, nedarydamos poveikio tinkamo ir išsamaus nagrinėjimo principui, užtikrina, kad nagrinėjimo procedūra būtų baigta kuo greičiau.

3. Valstybės narės užtikrina, kad nagrinėjimo procedūra būtų baigta per šešis mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos.

<…>

8. Valstybės narės gali nustatyti, kad nagrinėjimo procedūra pagal II skyriaus pagrindinius principus ir garantijas gali būti paspartinta ir (arba) pagal 43 straipsnį vykdoma pasienyje arba tranzito zonose, jeigu:

a) prašytojas, pateikdamas savo prašymą ir nurodydamas faktus, iškėlė tik tokius klausimus, kurie nėra svarbūs nagrinėjant, ar jis priskirtinas prie tarptautinės apsaugos gavėjų remiantis Direktyva 2011/95/ES, arba

b) prašytojas atvyko iš saugios kilmės šalies, kaip apibrėžta šioje direktyvoje, arba

c) prašytojas suklaidino institucijas, pateikdamas klaidingą informaciją ar netikrus dokumentus arba nepateikdamas svarbios informacijos ar dokumentų apie savo tapatybę ir (arba) pilietybę, kurie galėjo neigiamai paveikti sprendimą, arba

d) tikėtina, kad prašytojas iš nesąžiningų paskatų sunaikino ar išmetė tapatybės ar kelionės dokumentą, kuris būtų padėjęs nustatyti jo tapatybę arba pilietybę, arba

e) prašytojas pateikė akivaizdžiai nenuoseklius ir prieštaringus, akivaizdžiai klaidingus ar neįtikimus nusiskundimus, kurie prieštarauja tinkamai patikrintai informacijai apie kilmės šalį, todėl jo reikalavimai tampa akivaizdžiai neįtikinami, kiek tai susiję su jo priskyrimu prie tarptautinės apsaugos gavėjų remiantis Direktyva 2011/95/ES, arba

f) prašytojas pateikė paskesnį tarptautinės apsaugos prašymą, kuris nėra nepriimtinas pagal 40 straipsnio 5 dalį, arba

g) prašytojas prašo apsaugos tik siekdamas atidėti arba sužlugdyti anksčiau priimto sprendimo arba sprendimo, kuris bus priimtas artimiausiu laiku, vykdymą, kuriuo remiantis jis būtų išsiųstas iš šalies, arba

h) prašytojas neteisėtai atvyko į valstybės narės teritoriją arba neteisėtai joje išbuvo ilgesnį laiką ir be rimtos priežasties nepranešė apie save institucijoms arba neatidėliodamas nepaprašė tarptautinės apsaugos, esant tokioms jo atvykimo aplinkybėms, arba

i) prašytojas atsisako vykdyti pareigą leisti paimti jo pirštų atspaudus <…>, arba

j) prašytojas dėl rimtų priežasčių gali būti laikomas keliančiu grėsmę valstybės narės nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai, arba jis pagal nacionalinės teisės aktus buvo prievarta išsiųstas dėl rimtų priežasčių, susijusių su visuomenės saugumu arba viešąja tvarka.

<…>“

10 Direktyvos 2013/32 32 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Nepagrįstų prašymų atvejais, kai taikomos 31 straipsnio 8 dalyje išvardytos aplinkybės, valstybės narės gali taip pat laikyti prašymą akivaizdžiai nepagrįstu, jeigu taip apibrėžta nacionalinės teisės aktuose.“

11 Šios direktyvos V skyriaus „Apeliacinės procedūros“ vieninteliame 46 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisių gynimo priemonę“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad prašytojai turėtų teisę į veiksmingą teisių gynimo priemonę, kuria galėtų naudotis teisme, kad galėtų apskųsti:

a) sprendimą, priimtą dėl tarptautinės apsaugos prašymo, įskaitant sprendimą:
   i) laikyti prašymą nepagrįstu, kad būtų suteiktas pabėgėlio statusas ir (arba) papildomos apsaugos statusas;
   ii) laikyti prašymą nepriimtinu pagal 33 straipsnio 2 dalį;
   iii) priimtą valstybės narės pasienyje arba tranzito zonose, kaip aprašyta 43 straipsnio 1 dalyje;
   iv) nevykdyti nagrinėjimo pagal 39 straipsnį;

b) atsisakymą atnaujinti prašymo nagrinėjimą po jo nutraukimo pagal 27 ir 28 straipsnius;

c) sprendimą panaikinti tarptautinę apsaugą pagal 45 straipsnį.

<…>

3. Kad būtų laikomasi 1 dalies, valstybės narės užtikrina, jog taikant veiksmingą teisių gynimo priemonę būtų numatytas išsamus ir *ex nunc* faktinis ir teisinis tarptautinės apsaugos poreikių nagrinėjimas, įskaitant, atitinkamais atvejais, nagrinėjimą pagal Direktyvą [2011/95], bent vykdant apeliacines procedūras [bent nagrinėjant skundus] pirmosios instancijos teisme.

<…>“

Italijos teisė

12 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Italijos tarptautinę apsaugą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatytas administracinis etapas, per kurį ekspertų kolegija nagrinėja prašymus ir per kurį išklausomas prašytojas, ir teisminis etapas, kai sprendimu nepatenkintas prašytojas gali užginčyti neigiamą administracinės institucijos sprendimą.

13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad teisminiame etape teismas gali atmesti arba patenkinti skundą neišklausęs prašytojo, jeigu jį jau išklausė kompetentinga administracinės valdžios institucija, atsakinga už nagrinėjimo procedūrą. Toks sprendimas visų pirma priimamas, kai prašymai akivaizdžiai nepagrįsti.

14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, toks taikytinų nacionalinės teisės nuostatų aiškinimas pirmiausia grindžiamas 2011 m. rugsėjo 1 d. *decreto legislativo n. 150 – Disposizioni complementari al codice di procedura civile in materia di riduzione e semplificazione dei procedimenti civili di cognizione, ai sensi dell'articolo 54 della legge 18 giugno 2009, n. 69* (Įstatyminis

dekretas Nr. 150, kuriame pateikiamos papildomos civilinio proceso kodekso nuostatos dėl civilinių bylų nagrinėjimo sutrumpinimo ir supaprastinimo, kaip tai suprantama pagal 2009 m. birželio 18 d. Įstatymo Nr. 69 54 straipsnį; GURI Nr. 220, 2011 m. rugsėjo 21 d.; toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 150/2011), iš dalies pakeisto 2015 m. rugpjūčio 18 d. *decreto legislativo n. 142 – Attuazione della direttiva 2013/33/UE recante norme relative all'accoglienza dei richiedenti protezione internazionale, nonché della direttiva 2013/32/UE, recante procedure comuni ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di protezione internazionale* (Įstatyminis dekretas Nr. 142, kuriuo įgyvendinama Direktyva 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo, ir Direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos; GURI Nr. 214, 2015 m. rugsėjo 15 d.) 19 straipsniu.

15 Įstatyminio dekreto Nr. 150/2011 19 straipsnio 9 dalyje numatyta:

„Per šešis mėnesius nuo skundo pateikimo teismas, remdamasis priimant sprendimą turimais įrodymais, priima nutartį, kuria atmeta skundą arba suteikia pareiškėjui pabėgėlio ar asmens, kuriam suteikta papildoma apsauga, statusą.“

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, teismas gali iš karto atmesti arba patenkinti skundą, visų pirma jei mano, kad galima priimti sprendimą, remiantis byloje jau esančiais įrodymais, ir šio sprendimo nepakeistų dar vienas pokalbis su pareiškėju.

17 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jo aiškinimą patvirtino *Corte suprema di cassazione* (Kasacinis Teismas, Italija), 2016 m. birželio 8 d. nutartyje nusprendęs, kad „tarptautinės apsaugos procedūros atveju teismas nėra įpareigotas išklausyti prieglobsčio prašytojo“.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

18 M. Sacko atvyko į Italiją 2015 m. kovo 20 d. ir iš karto pateikė tarptautinės apsaugos prašymą. 2016 m. kovo 10 d. teritorinė komisija, įsteigta prie *Prefettura di Milano* (Milano prefektūra, Italija), surengė pokalbį su M. Sacko dėl jo situacijos ir šio prašymo motyvų. Per pokalbį paaiškėjo, kad išvykti iš Malio M. Sacko paskatino labai pablogėjusi jo materialinė padėtis.

19 Administraciniu sprendimu, apie kurį suinteresuotajam asmeniui pranešta 2016 m. balandžio 5 d., teritorinė komisija atmetė M. Sacko pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą ir atsisakė jam suteikti tiek pabėgėlio, tiek papildomos apsaugos statusą, pažymėjusi, kad šis prašymas pagrįstas vien ekonominiais, o ne su patiriamu persekiojimu susijusiais motyvais.

20 2016 m. gegužės 3 d. M. Sacko prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pateikė skundą, kuriuo prašė panaikinti minėtą sprendimą; jame pakartojo tarptautinės apsaugos prašyme nurodytus motyvus ir bendrais bruožais apibūdino padėtį Malyje, tačiau nenurodė, kaip ji paveikė jo asmeninę padėtį.

21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad ketina atmesti M. Sacko pateiktą skundą kaip aiškiai nepagrįstą ir prieš tai neketina jo išklausyti.

22 Vis dėlto, kilus abejonių dėl tokio sprendimo suderinamumo su Sąjungos teise, konkrečiai su Direktyvos 2013/32 12, 14, 31 ir 46 straipsniais, *Tribunale di Milano* (Milano teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyva 2013/32/ES (konkrečiai jos 12, 14, 31 ir 46 straipsniai) turi būti aiškinama taip, kad ja leidžiama tokia kaip Italijos procedūra (numatyta Įstatyminio dekreto Nr. 150/2011 19 straipsnio 9 dalyje), per kurią teisminei institucijai, į kurią kreipėsi prieglobsčio prašytojas, kurio prašymą

administracinė institucija, paskirta nagrinėti prieglobsčio prašymus, visapusiškai išnagrinėjusi ir surengusi pokalbį, atmetė, leidžiama atmesti teismui pateiktą skundą iš karto, dar kartą neišklausius pareiškėjo, jeigu jo skundas yra aiškiai nepagrįstas ir neigiamas administracinės institucijos sprendimas negali būti pakeistas?“

Dėl prejudicinio klausimo

23 Prejudiciniu klausimu *Tribunale di Milano* (Milano teismas) iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2013/32, konkrečiai jos 12, 14, 31 ir 46 straipsniai, aiškintina taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas skundas dėl sprendimo atmesti aiškiai nepagrįstą tarptautinės apsaugos prašymą, draudžiama atmesti tokį skundą neišklausius paties prašytojo, ypač jeigu jį jau išklausė administracinė institucija ir, atsižvelgiant į faktines aplinkybes, nekyla jokių abejonių dėl sprendimo atmesti prašymą pagrįstumo.

24 Pirmiausia pažymėtina, kad, kaip pabrėžia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nė vienoje iš prašomų išaiškinti nuostatų nėra aiškiai įtvirtinto įpareigojimo teismui, kuriam pateiktas Direktyvos 2013/32 46 straipsnyje numatytas skundas, jį nagrinėti žodinio proceso tvarka.

25 Pirma, Direktyvos 2013/32 II skyriaus „Pagrindiniai principai ir garantijos“ 12 straipsnyje išdėstytos prašytojams suteikiamos garantijos ir jos aiškiai atskirtos: 1 dalyje nurodytos garantijos, taikytinos tik šios direktyvos III skyriuje „Pirmosios instancijos procedūros“ numatytoms procedūroms, o 2 dalyje – garantijos, taikytinos direktyvos V skyriuje „Apeliacinės procedūros“ numatytoms procedūroms. Tačiau, nors direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje nurodyta, jog „valstybės narės užtikrina, kad visiems prašytojams būtų užtikrintos garantijos, lygiavertės nurodytosioms 1 dalies b–e punktuose“, prašytojo teisė pateikti pastabas vykstant žodiniam procesui nenumatyta baigtiniame šių garantijų sąraše.

26 Antra, Direktyvos 2013/32 14 straipsnyje, taip pat esančiame jos II skyriuje, sprendžiančiajai institucijai iš tiesų nustatyta pareiga prieš priimant sprendimą suteikti prašytojui galimybę atvykti asmeninio pokalbio dėl tarptautinės apsaugos prašymo su asmeniu, pagal nacionalinę teisę kompetentingu rengti tokius pokalbius. Vis dėlto iš šios nuostatos, siejamos su Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktu, formuluotės matyti, kad ši pareiga taikoma tik institucijai, atsakingai už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą ir kompetentingai dėl šių prašymų priimti pirmosios instancijos sprendimus, taigi netaikoma apeliacinėms procedūroms.

27 Trečia, Direktyvos 2013/32 III skyriaus „Pirmosios instancijos procedūros“ 31 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad iš esmės tokios procedūros turi būti baigtos per šešis mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos; šį terminą galima pratęsti šios direktyvos 31 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytais pagrindais. Direktyvos 31 straipsnio 8 dalyje numatytas baigtinis sąrašas atvejų, kai valstybėms narėms leidžiama laikantis II skyriuje numatytų pagrindinių principų ir garantijų nuspręsti paspartinti nagrinėjimo procedūrą ar ją vykdyti pasienyje arba tranzito zonose. Be kita ko, tai taikoma tuo atveju, jeigu prašytojas iškėlė tik tokius klausimus, kurie nėra svarbūs nagrinėjant, ar jis priskirtinas prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal Direktyvą 2011/95.

28 Ketvirta, Direktyvos 2013/32 V skyriaus „Apeliacinės procedūros“ vieninteliame 46 straipsnyje numatyta teisė į veiksmingą teisių gynimo priemonę, kuria galima pasinaudoti teisme ir apskųsti sprendimą atmesti tarptautinės apsaugos prašymą, įskaitant sprendimus, kuriais prašymas pripažintas aiškiai nepriimtinu ar nepagrįstu. Kad šią teisę būtų galima įgyvendinti, valstybės narės pagal direktyvos 46 straipsnio 3 dalį turi užtikrinti, jog, taikant veiksmingą teisių gynimo priemonę, būtų numatytas išsamus ir *ex nunc* faktinis ir teisinis nagrinėjimas, atitinkamais atvejais įskaitant tarptautinės apsaugos poreikių nagrinėjimą pagal Direktyvą 2011/95, bent nagrinėjant skundus pirmosios instancijos teisme. Vis dėlto nei Direktyvos 2013/32 46 straipsnyje, nei kitose jos nuostatose nenumatyta, kad teisme, kuriam pateiktas skundas, turėtų būti surengtas žodinis nagrinėjimas.

29 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją valstybių narių teismai, vadovaudamiesi ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintu lojalaus bendradarbiavimo principu, turi užtikrinti teisės subjektams pagal Sąjungos teisę suteikiamų teisių teisminę apsaugą, be to, ESS 19 straipsnio 1 dalyje valstybės narės įpareigojamos numatyti teisių gynimo priemones, būtinas veiksmingai teisminei apsaugai Sąjungos teisei priklausančiose srityse užtikrinti (2016 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, 50 punktas; taip pat šiuo klausimu žr. 2017 m. vasario 9 d. Sprendimo *M*, C-560/14, EU:C:2017:101, 30 punktą ir jame nurodytą teismo jurisprudenciją).

30 Ši valstybėms narėms nustatyta pareiga atitinka teisę, įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“, pagal kurį kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, 44 punktą).

31 Darytina išvada, kad nustatant, kas turi būti būdinga Direktyvos 2013/32 46 straipsnyje numatytam skundui, reikia atsižvelgti į Chartijos 47 straipsnį, kuriame patvirtintas veiksmingos teisminės gynybos principas (pagal analogiją dėl 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyvos 2005/85/EB, nustatančios būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse (OL L 326, 2005, p. 13), 39 straipsnio žr. 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Tall*, C-239/14, EU:C:2015:824, 51 punktą).

32 Minėtą pagal Sąjungos teisę subjektams suteikiamų teisių veiksmingos teisminės gynybos principą sudaro įvairūs elementai, be kita ko, apimantys teisę į gynybą, šalių procesinį lygiateisiškumą, teisę kreiptis į teismą, taip pat teisę gauti teisinę pagalbą, būti ginamam ir atstovaujamam (2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Otis ir kt.*, C-199/11, EU:C:2012:684, 48 punktas).

33 Viena vertus, dėl Direktyvos 2013/32 III skyriuje numatytų pirmosios instancijos procedūrų reikia priminti, kad pareiga paisyti sprendimų adresatų, kurių interesams šie sprendimai turi didelę įtaką, teisės į gynybą iš principo tenka valstybių narių administracinėms institucijoms, kai jos imasi priemonių, patenkančių į Sąjungos teisės taikymo sritį (2013 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *G. ir R.*, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 35 punktas ir 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 40 punktas).

34 Konkrečiau, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad teisė būti išklausytam per bet kokią procedūrą, kuri yra neatsiejama nuo teisės į gynybą – bendrojo Sąjungos teisės principo – įgyvendinimo, užtikrina kiekvienam asmeniui galimybę deramai ir realiai pareikšti savo nuomonę per administracinę procedūrą iki sprendimo, galinčio neigiamai paveikti jo interesus, priėmimo (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 34 ir 36 punktus ir 2017 m. vasario 9 d. Sprendimo *M*, C-560/14, EU:C:2017:101, 25 ir 31 punktus).

35 Taisykle, jog asmeniui, kurio nenaudai priimamas sprendimas, turi būti sudaryta galimybė pateikti pastabas prieš jį priimant, visų pirma siekiama užtikrinti, kad tas asmuo turėtų galimybę ištaisyti klaidą ar pateikti su asmenine situacija susijusių įrodymų, dėl kurių sprendimas būtų priimtas, nepriimtas arba būtų nulemtas vienoks ar kitoks jo turinys (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Mukarubega*, C-166/13, EU:C:2014:2336, 47 punktą ir 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 37 punktą ir jame nurodytą teismo jurisprudenciją).

36 Kita vertus, dėl Direktyvos 2013/32 V skyriuje numatytų apeliacinių procedūrų pažymėtina, jog siekiant užtikrinti, kad teise pateikti tokį skundą būtų galima veiksmingai naudotis, reikia, kad nacionalinis teismas galėtų patikrinti, ar pagrįsti motyvai, dėl kurių kompetentinga administracinė valdžios institucija nusprendė, kad tarptautinės apsaugos prašymas yra nepagrįstas ar pateiktas piktnaudžiaujant (pagal analogiją, kiek tai susiję su Direktyva 2005/85, žr. 2011 m. liepos 28 d. Sprendimo *Samba Diouf*, C-69/10, EU:C:2011:524, 61 punktą).

37 Taigi nagrinėjamoje byloje konstatuotina, kad jeigu per tokį skundo nagrinėjimo procesą, kaip numatytas Direktyvos 2013/32 V skyriuje, prašytojas neišklausomas, apribojama jo teisė į gynybą, kuri yra Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinto veiksmingos teisminės gynybos principo dalis.

38 Tačiau pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją pagrindinės teisės, kaip antai teisės į gynybą, užtikrinimas, įskaitant teisę būti išklausytam, nėra absoliučios, joms gali būti taikomi apribojimai su sąlyga, kad jie iš tikrųjų atitinka bendrojo intereso tikslus, kurių siekiama nagrinėjama priemone, ir, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, nėra neproporcingas ir netoleruotinas kišimasis, pažeidžiantis užtikrinamų teisių esmę (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *G. ir R.*, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 33 punktą, 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 43 punktą ir 2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lebek*, C-70/15, EU:C:2016:524, 37 punktą).

39 Chartijos 47 straipsnyje užtikrinamos teisės būti išklausytam aiškinimą, pagal kurį ji nėra absoliuti, patvirtina Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, kuria remiantis aiškintinas minėtas 47 straipsnis, kadangi jo pirma ir antra pastraipos atitinka 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalį ir 13 straipsnį (2016 m. birželio 30 d. Sprendimo *Toma ir Biroul Executorului Judecătoresc Horaţiu-Vasile Cruduleci*, C-205/15, EU:C:2016:499, 40 ir 41 punktai ir juose nurodyta teismo jurisprudencija).

40 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad šios konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje nenustatyta absoliuti pareiga surengti viešą teismo posėdį ir pagal ją nebūtinas žodinis bylos nagrinėjimas visose stadijose, ir nusprendęs, kad taip pat nei Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, nei kitose jos nuostatose nenustatyta tokia pareiga (2015 m. birželio 4 d. Sprendimo *Andechser Molkerei Scheitz / Komisija*, C-682/13 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:356, 44 punktas, kuriame daroma nuoroda į 2006 m. lapkričio 23 d. EŽTT sprendimo *Jussila prieš Suomiją*, CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, 41 punktą).

41 Be to, Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad teisės į gynybą ir teisės į veiksmingą teisminę gynybą pažeidimą reikia vertinti atsižvelgiant į konkrečias kiekvieno nagrinėjamo atvejo aplinkybes, visų pirma į nagrinėjamo akto pobūdį, jo priėmimo aplinkybes ir atitinkamą sritį reglamentuojančias teisės normas (2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija ir kt. / Kadi*, C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518, 102 punktas ir šiuo klausimu 2017 m. vasario 9 d. Sprendimo *M*, C-560/14, EU:C:2017:101, 33 punktas).

42 Nagrinėjamu atveju Direktyvos 2013/32 46 straipsnio 3 dalyje numatytą kompetentingo teismo pareigą atlikti išsamų ir *ex nunc* faktinį ir teisinį nagrinėjimą reikia aiškinti viso šioje direktyvoje reglamentuojamo tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimo proceso kontekste, atsižvelgiant į teismui pateikiamo skundo nagrinėjimo ir prieš tai vykstančios pirmosios instancijos procedūros, per kurią pagal minėtos direktyvos 14 straipsnį prašytojui turi būti suteikiama galimybė atvykti asmeninio pokalbio dėl savo tarptautinės apsaugos prašymo, glaudų ryšį.

43 Konstatuotina, kad, kadangi pagal Direktyvos 2013/32 17 straipsnio 2 dalį visų asmeninių pokalbių su prašytoju ataskaitos ar stenogramos turi būti pridėtos prie bylos, šių ataskaitų ar stenogramų turinys yra svarbus vertintinas veiksnys, kai kompetentingas teismas atlieka direktyvos 46 straipsnio 3 dalyje numatytą išsamų ir *ex nunc* faktinį ir teisinį nagrinėjimą.

44 Darytina išvada, kad, kaip savo išvados 58, 59 ir 65–67 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, tai, ar teismui, kuriam pateiktas Direktyvos 2013/32 46 straipsnyje numatytas skundas, būtina apklausti prašytoją, reikia vertinti atsižvelgiant į teismo pareigą atlikti šios direktyvos 46 straipsnio 3 dalyje numatytą išsamų ir *ex nunc* nagrinėjimą, kad būtų užtikrinta veiksminga prašytojo teisių ir interesų teisminė apsauga. Tik tuomet, kai tas teismas mano, kad gali atlikti tokį nagrinėjimą remdamasis tik byloje esančiais duomenimis, atitinkamais atvejais įskaitant per pirmosios instancijos procedūrą vykusio asmeninio pokalbio su prašytoju ataskaitą ar stenogramą, jis gali nuspręsti nagrinėdamas jam

pateiktą skundą neapklausti prašytojo. Iš tiesų tokiomis aplinkybėmis galimybė neskirti žodinio nagrinėjimo atitinka ir valstybių narių, ir prašytojų interesą, nurodytą minėtos direktyvos 18 konstatuojamojoje dalyje, kad sprendimai dėl tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami kuo skubiau, nedarant poveikio tinkamo ir išsamaus nagrinėjimo atlikimui.

45 Ir atvirkščiai, jeigu teismas, kuriam pateiktas skundas, mano, jog tam, kad galėtų atlikti išsamų ir *ex nunc* nagrinėjimą, reikia išklausyti prašytoją, šio teismo paskirtas žodinis nagrinėjimas yra procedūra, kurios jis negali atsisakyti Direktyvos 2013/32 20 konstatuojamojoje dalyje numatytais skubos sumetimais. Iš tiesų, kaip savo išvados 67 punkte pažymėjo generalinis advokatas, nors toje konstatuojamojoje dalyje pripažįstama, kad valstybės narės tam tikrais atvejais gali paspartinti nagrinėjimo procesą, visų pirma jeigu prašymas gali būti nepagrįstas, joje neleidžiama nevykdyti procedūrų, būtinų prašytojo teisei į veiksmingą teisminę gynybą užtikrinti.

46 Aiškiai nepagrįsto prašymo, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2013/32 32 straipsnio 2 dalį, atveju – taip yra pagrindinėje byloje – teismui nustatyta pareiga atlikti šios direktyvos 46 straipsnio 3 dalyje numatytą išsamų ir *ex nunc* nagrinėjimą iš esmės yra įvykdyta, jeigu tas teismas atsižvelgia į skundą nagrinėjančiam teismui pateiktus procesinius dokumentus ir nagrinėjant bylą pirmąja instancija administracinėje byloje sukauptus objektyvius duomenis, atitinkamais atvejais įskaitant per tą procedūrą atlikto asmeninio pokalbio ataskaitą ar stenogramą.

47 Šią išvadą patvirtina Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija, pagal kurią nebūtina skirti žodinio nagrinėjimo, jeigu byloje nekeliama fakto ar teisės klausimų, kurių būtų neįmanoma tinkamai išspręsti remiantis bylos medžiaga ir šalių pateiktomis rašytinėmis pastabomis (2015 m. birželio 4 d. Sprendimo *Andechser Molkerei Scheitz / Komisija*, C-682/13 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:356, 46 punktas, kuriame daroma nuoroda į 2002 m. lapkričio 12 d. EŽTT sprendimo *Döry prieš Švediją*, CE:ECHR:2002:1112JUD002839495, 37 punktą).

48 Be to, nors Direktyvos 2013/32 46 straipsnyje teismui, kuriam pateiktas skundas dėl sprendimo atmesti tarptautinės apsaugos prašymą, nenustatyta pareiga išklausyti prašytoją bet kokiomis aplinkybėmis, tačiau pagal jį ir neleidžiama nacionaliniam įstatymų leidėjui užkirsti kelio šiam teismui paskirti žodinį nagrinėjimą, jeigu, nusprendęs, kad per asmeninį pokalbį, surengtą nagrinėjant bylą pirmąja instancija, surinktos informacijos nepakanka, jis manytų esant būtina jį skirti, kad būtų atliktas direktyvos 46 straipsnio 3 dalyje numatytas išsamus ir *ex nunc* faktinis ir teisinis nagrinėjimas.

49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Direktyva 2013/32, konkrečiai jos 12 14, 31 ir 46 straipsniai, siejami su Chartijos 47 straipsniu, aiškintina taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas skundas dėl sprendimo atmesti aiškiai nepagrįstą tarptautinės apsaugos prašymą, nedraudžiama atmesti tokį skundą neišklausius paties prašytojo, jeigu, atsižvelgiant į faktines aplinkybes, nekyla jokių abejonių dėl šio sprendimo pagrįstumo, su sąlyga, kad, pirma, nagrinėjant bylą pirmąja instancija, laikantis šios direktyvos 14 straipsnio, prašytojui buvo suteikta galimybė atvykti asmeninio pokalbio dėl savo tarptautinės apsaugos prašymo, ir, jeigu toks pokalbis įvyko, jo ataskaita arba stenograma buvo pridėtos prie bylos pagal direktyvos 17 straipsnio 2 dalį, ir, antra, teismas, kuriam pateiktas skundas, gali skirti žodinį bylos nagrinėjimą, jeigu mano, kad jis būtinas, kad būtų atliktas direktyvos 46 straipsnio 3 dalyje numatytas išsamus ir *ex nunc* faktinis ir teisinis nagrinėjimas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos, konkrečiai jos 12 14, 31 ir 46 straipsniai, siejami su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, aiškintina taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas skundas dėl sprendimo atmesti aiškiai nepagrįstą tarptautinės apsaugos prašymą, nedraudžiama atmesti tokį skundą neišklausius paties prašytojo, jeigu, atsižvelgiant į faktines aplinkybes, nekyla jokių abejonių dėl šio sprendimo pagrįstumo, su sąlyga, kad, pirma, nagrinėjant bylą pirmąja instancija, laikantis šios direktyvos 14 straipsnio, prašytojui buvo suteikta galimybė atvykti asmeninio pokalbio dėl savo tarptautinės apsaugos prašymo, ir, jeigu toks pokalbis įvyko, jo ataskaita arba stenograma buvo pridėtos prie bylos pagal direktyvos 17 straipsnio 2 dalį, ir, antra, teismas, kuriam pateiktas skundas, gali skirti žodinį bylos nagrinėjimą, jeigu mano, kad jis būtinas, kad būtų atliktas direktyvos 46 straipsnio 3 dalyje numatytas išsamus ir *ex nunc* faktinis ir teisinis nagrinėjimas.

Parašai.